

Відгук

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Гаврілової Людмили Гаврилівни

на дисертаційну роботу **Ляо Бінь**

«Методика формування музично-естетичної компетентності підлітків у закладах позашкільної мистецької освіти»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційної роботи. Проблеми формування музично-естетичної культури, досвіду, компетентності молоді є на сьогодні надзвичайно актуальними, оскільки сучасні підлітки – так зване покоління Z, сформоване соціальними мережами та смартфонами – культивує естрадну музику не завжди високої якості. Це спричиняє низький рівень ціннісних орієнтацій, естетичного смаку молоді, що може спричинити в майбутньому поверхове ставлення до творів класичного та народного мистецтва, неспроможність визначати цінності музичного мистецтва і в кінцевому рахунку унеможливило здатність молодої людини презентувати себе як цілісну, культурно-розвинену особистість. Така ситуація є загальною для всього світу, тож підлітки в Україні та Китаї також «переживають» досить своєрідне випробування новими медіа. У цьому контексті дисертаційна робота Ляо Бінь є надзвичайно актуальною, авторкою дослідження враховано своєчасність окреслення теоретико-методологічних засад музично-естетичного розвитку молоді, виявлення тенденцій формування музично-естетичної компетентності підлітків як найбільш чутливої до культурних процесів частини молоді. Ляо Бінь справедливо вказано на мало реалізовані в даному аспекті потенційні можливості закладів позашкільної мистецької освіти.

Той факт, що дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри фортепіанного виконавства та художньої культури факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Зміст,

форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» також свідчить на користь актуальності даної теми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій за результатами дослідження. Аналіз рукопису дисертації та змісту публікацій аспірантки, зокрема, текстів фахових статей, дають змогу дійти висновку щодо наукової обґрунтованості і вірогідності представлених результатів. Ґрунтовне вивчення Ляо Бінь достатньої джерельної бази, що охоплює більше 260 найменувань, із них біля 30 іноземними мовами, уможливило здійснення дослідницею системного аналізу проблеми формування музично-естетичної компетентності підлітків в закладах позашкільної мистецької освіти.

Мета дослідження, здійсненого Ляо Бінь у 2017–2020 роках, полягала в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності методики формування музично-естетичної компетентності підлітків в закладах позашкільної мистецької освіти. Свій науковий пошук дисертантка вибудувала таким чином, щоб охопити найважливіші складові досліджуваної проблеми. Науковий апарат дослідження та його ключові поняття визначено з урахуванням результатів досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців. На різних етапах наукового пошуку дослідницею використано комплекс методів науково-педагогічного пізнання: теоретичні, емпіричні, методи математичної статистики.

Найбільш суттєвими результатами наукового пошуку, здійсненого Ляо Бінь, є *вперше* теоретично обґрунтована методика формування музично-естетичної компетентності підлітків у закладах позашкільної мистецької освіти та педагогічні умови її реалізації (створення у закладах позашкільної мистецької освіти художньо-естетичного середовища, розвиток у підлітків здатності до повноцінного сприйняття музичних творів, оновлення музично-інтонаційного словника, вивчення у процесі навчання фортепіанної музики для дітей та юнацтва, оволодіння навичками художньої інтерпретації музичних творів, формування музично-естетичного світогляду). Відзначимо

також *проектування* структурно-функціональної моделі процесу формування музично-естетичної компетентності підлітків у закладах позашкільної мистецької освіти, *актуалізацію* принципів формування досліджуваного педагогічного феномену, зокрема принципів міжкультурного діалогу, творчого універсалізму, культурної самоідентифікації, ідеального та еталонного в музичному мистецтві; *уточнення* сутності поняття «музично-естетична компетентність підлітків». Заслугує на увагу конкретизація змісту структурних компонентів названого поняття (мотиваційно-цільового, комунікативно-емоційного, ціннісно-інтелектуального), критеріїв його вимірювання (мотиваційного, комунікативного, інтелектуального), показників та рівнів сформованості (творчого (високого), продуктивного (середнього), стартового (низького)).

Практичне значення дисертаційної роботи має представлений авторський підхід щодо формування музично-естетичної компетентності підлітків шляхом упровадження інноваційної авторської експериментальної методики, діагностичного інструментарію, тестових завдань для моніторингу знань учнів підліткового віку. Матеріали та висновки цього педагогічного дослідження можуть бути використані для удосконалення процесу фортепіанного навчання в закладах позашкільної мистецької освіти України і Китаю.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому. Дисертаційному дослідженню Ляо Бінь, поданому на здобуття наукового ступеня доктора філософії, притаманні цілісність, методологічна обґрунтованість, практичне спрямування одержаних результатів з метою їх використання в реальному освітньому процесі закладів позашкільної мистецької освіти України і Китаю. Дослідницькі матеріали даного дослідження чітко структуровано в основному змісті дисертації, що складаються зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел і низки додатків.

Цілком логічно, що в першому розділі проаналізовано теоретичні основи формування музично-естетичної компетентності підлітків, зокрема

розглянуто сутність досліджуваного поняття та специфіка його формування у закладах позашкільної мистецької освіти. Другий розділ дисертаційної роботи окреслює провідні філософські підходи і принципи формування музично-естетичної компетентності підлітків, а також педагогічні умови реалізації спроектованої методики. У третьому розділі описано хід педагогічного експерименту та здійснено експериментальну перевірку ефективності методики формування музично-естетичної компетентності підлітків. Логіка експериментального дослідження не викликає сумнівів, є цілком доречною та продуманою.

На наше переконання, неабиякий науковий інтерес викликає об'ємне та досить розгалужене термінологічне поле дослідження, яке вміщує ключові поняття (компетентність та музично-естетична компетентність), базові (музично-естетична діяльність, музично-естетичне виховання, музично-естетичний розвиток, музично-естетична культура) та похідні поняття (музично-естетичні цінності, потреби, музично-естетичний смак, досвід, музично-естетична оцінка). Це дозволяє надати тлумачення сутності музично-естетичної компетентності підлітків як зумовлену впливом мистецтва здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері музики, сформованість естетичних уподобань та музичних здібностей, музично-естетичного досвіду та естетичного ставлення до оточуючого світу.

Тривалий період дослідження (2017–2020 роки), творче поєднання дослідницьких методів уможливили здобувачку вийти на високий рівень висновків та обґрунтування перспектив щодо розвитку музично-естетичної компетентності в умовах позашкільної мистецької освіти. Результати наукового дослідження Ляо Бінь сприятимуть удосконаленню змістового, навчально-методичного, інформаційного, діагностичного та організаційного забезпечення розвитку вітчизняної мистецької освіти з урахуванням загальноєвропейських принципів та цінностей.

Загальні висновки дослідження Ляо Бінь викладено методологічно обґрунтовано й конкретно, відповідно до визначених завдань. Завершена

дисертаційна робота свідчить про широку наукову й професійну ерудицію, а також досконале володіння сучасними методами наукового пошуку. Наукові праці автора (20 публікацій, серед яких 4 статті в міжнародних наукових виданнях, публікації в наукових фахових виданнях) з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. У цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на деякі положення роботи, що вважаються дискусійними:

1. У процесі складання тезауруса понять і визначень дослідження авторка характеризує ключове поняття «музично-естетичної компетентності». На нашу думку, доцільно було б поглибити зміст означеної дефініції в контексті предметних мистецьких компетентностей Нової української школи, а також інтегративного підходу до мистецького навчання.

2. У підрозділі 1.1. авторка надає порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність». Слід зазначити, що на сьогодні поняття «компетенція» є вже маловживаним, у вітчизняному науковому обігу в останні роки базовим стало поняття компетентності, що цілком відповідає європейській педагогічній теорії і практиці. Тож вважаємо наданий аналіз зайвим.

3. Однією із педагогічних умов, запропонованих для реалізації структурно-функціональної моделі формування музично-естетичної компетентності підлітків є створення у закладах позашкільної мистецької освіти художньо-естетичного середовища. Вважаємо, що основою для створення цього середовища мали б стати інформаційно-комунікаційні (цифрові) технології, оскільки специфіка сучасного освітнього середовища, як у закладах освіти, так і в системі позакласної освіти, має враховувати інформаційні потреби молоді та їх залежність від нових медіа та цифрових гаджетів.

4. В експериментальному розділі дослідження відсутня інформація щодо закладів позашкільної освіти, в яких відбувався педагогічний експерименті. Слід було б уточнити цю інформацію. Крім того, із тексту дисертації не зрозуміло, за якими ознаками формувалися експериментальна і контрольна групи підлітків, хоча для отримання достовірних даних слід було б переконатися у відсутності відмінностей між контрольною та експериментальною групами.

Загальний висновок. Висловлені зауваження і побажання не знижують загальної високої оцінки проведеного дослідження. Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація Ляо Бінь «Методика формування музично-естетичної компетентності підлітків у закладах позашкільної мистецької освіти» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її авторка – Ляо Бінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії
і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Л. Г. Гаврілова

Підпис Л. Г. Гаврілової засвідчує
начальник відділу кадрів ДВНЗ

Є. С. Сілін